

УДК 619:611-018:636.5

ФОРМУВАННЯ ІМУННИХ СТРУКТУР ТОНКОЇ КИШКИ МУСКУСНИХ КАЧОК У РАНЬОМУ ПОСТНАТАЛЬНОМУ ОНТОГЕНЕЗИ

В. В. Барсукова, к. вет. н., ст. викладач
lieshchova07@gmail.com

Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет, м. Дніпропетровськ

В умовах ринкової економіки інтенсифікація птахівництва стала основним напрямом її реалізації, оскільки дешева продукція розведення свійської птиці є основним компонентом харчування населення. У зв'язку з цим перед науковцями і ветеринарними фахівцями були поставлені завдання зі створення високопродуктивних конкурентоспроможних ліній і кросів птиці, які повинні відповідати споживчим інтересам підприємств різного типу і форм власності. У наш час особливої актуальності набуває детальне вивчення морфології, фізіології та біохімії травного апарату нових кросів птахів, оскільки знання закономірностей розвитку органів травлення як таких, що безпосередньо забезпечують обмін речовин в організмі, є біологічною основою для розробки повноцінного годування і підвищення продуктивних якостей птиці. Для більш повного розуміння наслідків впливу різних зовнішніх факторів на організм свійської птиці, адаптованої до різних умов середовища проживання, необхідно проводити широкі порівняльно-анатомічні дослідження. Порівняльно-анатомічний підхід з використанням комплексу анатомічних і морфометричних методик дозволить глибше вивчити і обґрунтувати видові і породні відмінності, виявлені в будові органів і систем організму кожного конкретного виду птахів.

Досліджували порожню, дванадцятипалу та клубову кишку клінічно здорових, не вакцинованих, мускусних качок віком 1, 5, 10, 15, 20, 25, 30, 60, 90, 120, 150, 180, 210 та 240 діб (по 5 голів у кожній групі), вирощених в умовах віварію. Дослідження макро- та мікроанатомії і топографії лімфоїдних структур слизової оболонки порожньої кишки проводили за методикою *Hellman*.

Збільшення вагових морфологічних показників відділів тонкої кишки та маси тіла в цілому у мускусних качок від народження до 240-добового віку відбувається асинхронно: для 1–90-добових каченят характерними є переважні темпи росту тонкого кишечника з тенденцією до їх прогресуючого зменшення з віком, а 90–240-добових — маси тіла, яка повільно зростає на тлі відсутності суттєвих змін відповідного показника кишечника.

Морфофункціональна спеціалізація лімфоїдних структур слизової оболонки тонкої кишки мускусних качок пов'язана зі змінами її лінійних характеристик та має певні регіонарні особливості:

— лімфоїдні утвори дванадцятипалої кишки представлені виключно поодинокими лімфоцитами, дифузною лімфоїдною тканиною і лімфатичними вузликами на різних стадіях диференціювання, що локалізуються у слизовій оболонці та підслизовій основі органа;

— лімфоїдні утвори порожньої і клубової кишок представлені поодинокими лімфоцитами, дифузною лімфоїдною тканиною, поодинокими й агрегованими лімфатичними вузликами, загальною закономірністю розташування лімфатичних вузликів у складі агрегатів є багаторядність їх локалізації в межах слизової та м'язової оболонок органів.

Диференціація і спеціалізація лімфоїдних утворів тонкої кишки має вікові та регіонарні особливості і відбувається у певній послідовності.

Дванадцятипала кишка:

а) перший етап (1–30 діб) — переважний розвиток дифузної лімфоїдної тканини;

б) другий етап (30–90 діб) — формування лімфатичних вузликів без центрів розмноження у власній пластинці слизової оболонки;

в) третій етап (90–240 діб) — формування лімфатичних вузликів з центрами розмноження майже по всій товщині власної пластинки слизової оболонки; у подальшому лімфатичні вузлики проривають м'язову пластинку слизової оболонки та розміщуються у м'язовій оболонці групами, відмежованими м'язовими прошарками.

Порожня та клубова кишки:

а) перший етап (1–25 діб) — переважний розвиток дифузної лімфоїдної тканини та поодиноких лімфатичних вузликів без центрів розмноження;

б) другий етап (25–60 діб) — формування агрегованих лімфатичних вузликів;

в) третій етап (60–90 діб) — переважний розвиток лімфатичних вузликів зі світлими центрами у складі агрегованих лімфатичних вузликів;

г) четвертий етап (90–240 діб) — формування багаторядних структур лімфоїдних вузликів у складі слизової та м'язової оболонок органів.